

Orientacions i criteris d'avaluació de l'especialitat de Cuina i pastisseria (601)

Procediments selectius d'ingrés i accés
al cos de professors de tècnics de
formació professional:

“L” i “R”

Procediment selectiu “L” ingrés lliure / “R” reserva per a aspirants amb discapacitat .	3
1. Estructura del concurs oposició	3
1.1. Fase d'oposició	3
1.2. Fase de concurs	3
2. Competències docents i elements que es prioritzen en el concurs oposició	3
2.1. Competències docents.....	3
Competència científica (saber).....	3
Competència pedagògica (saber fer)	4
Competència personal (saber ser)	4
Competència social (saber estar).....	4
2.2. Elements que es prioritzen en el concurs oposició.....	5
Programació	5
Desenvolupament d'activitats d'ensenyament aprenentatge / unitats didàctiques.....	5
Metodologia	5
Avaluació	6
Aspectes transversals.....	6
3. Procediment en la fase d'oposició	6
3.1 Prova de coneixement de les llengües oficials a Catalunya	6
3.2 Fase d'oposició	7
Acte de presentació	7
Primera prova	7
Per a la formació professional inicial (LOE)	8
Per a la formació professional específica (LOGSE)	9
Segona prova	10
Part A. Prova pràctica	10
Part B. Desenvolupament d'un tema.....	11
Puntuació de la fase d'oposició.....	11
3.3. Fase de concurs	12
4. Criteris de correcció	12
4.1 Criteris de valoració de la programació didàctica	12
4.2 Criteris de valoració de l'exposició de la unitat didàctica	13
4.3 Criteris de valoració de la prova pràctica	13
4.4 Criteris de valoració del desenvolupament del tema	14
5. Aspectes generals	14

Procediment selectiu “L” ingrés lliure / “R” reserva per a aspirants amb discapacitat

1. Estructura del concurs oposició

El concurs oposició consta de dues fases:

- Fase d'oposició
- Fase de concurs

1.1. Fase d'oposició

La fase d'oposició consta de dues proves eliminatòries.

- Primera prova
 - Part A. Programació didàctica
 - Part B. Unitat didàctica

La superació d'aquesta prova permet passar a la segona prova.

- Segona prova
 - Part A. Prova pràctica (70 %, cal un mínim de 2,5 punts)
 - Part B. Desenvolupament d'un tema (30 %, cal un mínim de 2,5 punts)

La superació d'aquesta prova permet passar a la fase de concurs.

1.2. Fase de concurs

El tribunal atorga la puntuació de la fase de concurs atenent els mèrits al·legats i justificats pels aspirants.

2. Competències docents i elements que es prioritzen en el concurs oposició

2.1. Competències docents

Competència científica (saber)

Coneixement de la matèria i de les tècniques educatives per planificar i avaluar processos d'ensenyament i aprenentatge:

- Expertesa en els camps professionals de l'especialitat docent.

- Coneixement de la normativa curricular vigent i capacitat per a l'elaboració de programacions didàctiques garantint l'optimització del temps, dels recursos, i de les potencialitats de l'entorn i de l'alumnat, amb capacitat per relacionar coneixements diversos.
- Visió competencial, inclusiva, d'autoregulació dels aprenentatges i amb perspectiva de gènere.
- Planificació de processos en un cicle de millora contínua tenint en compte el desenvolupament del perfil professional.

Competència pedagògica (saber fer)

Vinculació del saber amb l'acció educativa:

- Creació d'entorns d'aprenentatge professionalitzadors, on els alumnes poden desenvolupar el seu procés d'aprenentatge i de reflexió de la pràctica professional.
- Desenvolupament de situacions d'aprenentatge en les quals els i les alumnes desenvolupen les capacitats clau d'iniciativa, autonomia, responsabilitat, treball en equip, resolució de problemes, relacions interpersonals i organització del treball..
- Adopció de mesures per identificar i atendre les necessitats educatives de tot l'alumnat.

En l'actual societat de la informació i la comunicació pren especial significació el domini en l'ús de les TAC, a banda del domini dels recursos tecnològics aplicats a la professió.

Competència personal (saber ser)

Habilitats per a la docència:

- Iniciativa i creativitat.
- Comunicació oral i escrita correcta, comprensible i fluida amb un ús efectiu del llenguatge verbal i no verbal.
- Autoregulació de les emocions, empatia i assertivitat.

Competència social (saber estar)

Habilitats per al treball en equip i per al desenvolupament professional:

- Consideració del treball en equip per a l'assoliment dels objectius.
- Flexibilitat per a l'adaptació a situacions noves.
- Interès en processos de formació, d'innovació i de recerca.

2.2. Elements que es prioritzen en el concurs oposició

En la valoració de les proves es prioritzaran els elements que s'esmenten a continuació:

Programació

- La justificació del mòdul professional o crèdit en relació al currículum del cicle formatiu i al perfil professional del títol.
- S'especifiquen els resultats d'aprenentatge o objectius terminals i les capacitats clau que es desenvoluparan. Les activitats d'ensenyament-aprenentatge o unitats didàctiques s'adeqüen al curs/nivell per al qual es plantegen. Hi ha coherència entre tots els elements de la programació.
- Hi consten mesures i suports educatius per a afavorir l'aprenentatge i l'autonomia de tot l'alumnat.

Desenvolupament d'activitats d'ensenyament aprenentatge / unitats didàctiques

- La seqüència d'activitats inclou l'exploració d'idees prèvies, l'accés a nous continguts, l'estructuració de coneixements i l'aplicació dels coneixements a nous contextos, i situa les tasques en el context professional.
- Es treballen explícitament estratègies d'aprenentatge i en les activitats s'afavoreix el desenvolupament de les capacitats clau.
- La concreció de tasques és coherent amb els resultats d'aprenentatge o objectius terminals i pertinent per al seu assoliment.
- Les tasques proposades són diversificades i variades i amb diferents nivells de complexitat.
- S'utilitzen recursos i diferents canals d'accés a la informació i de comunicació dels aprenentatges per afavorir la participació de tot l'alumnat.
- Connexió amb altres crèdits o mòduls professionals, si escau.
- Les tasques plantejades responen a una seqüència didàctica adequada des de la lògica de l'aprenent (exploració d'idees prèvies, accés a nous continguts, estructuració de coneixements i aplicació dels coneixements a nous contextos).

Metodologia

- Les tasques són motivadores per als alumnes, els hi proporcionen aprenentatges significatius i es relacionen amb tasques professionals.
- Es preveuen tasques que comporten l'ús d'habilitats cognitives de complexitat variada (conèixer, comprendre, aplicar, analitzar, avaluar i crear).

- Es preveuen estratègies per ajudar l'alumnat a identificar el que ha après i per comprendre les raons de les seves dificultats.

Avaluació

- Les activitats d'avaluació són diversificades i es defineixen en funció dels resultats d'aprenentatge o objectius terminals.
- Els instruments d'avaluació són variats i permeten recollir evidències del grau d'assoliment dels resultats d'aprenentatge/objectius terminals. Els indicadors que s'utilitzen estan relacionats amb els criteris d'avaluació del resultat d'aprenentatge.
- Hi ha evidències d'activitats que afavoreixen la implicació dels alumnes i l'autoregulació de l'aprenentatge, compaginant l'autoavaluació i la coavaluació, amb l'avaluació que fan els docents.
- Utilitza estratègies per implicar l'alumnat en la millora del procés d'aprenentatge.

Aspectes transversals

- Aspectes formals del document escrit: identificació (context escolar, currículum, curs), estructura (annexos convocatòria), presentació, correcció lingüística, claredat i rigor en l'exposició.
- Contextualització de les propostes en situacions d'aula, justificació de les decisions adoptades, qualitat en les argumentacions, etc.
- Competència comunicativa del docent: organització d'idees, fluïdesa comunicativa, correcció lingüística, precisió conceptual, llenguatge no verbal (to, gesticulació, mirada...), assertivitat, etc.
- Inclusivitat i perspectiva de gènere: enfocament inclusiu, tracte respectuós a les diferències, exemplicacions de diferents gèneres, i absència de discriminacions i estereotips de gènere en les exposicions i en les propostes didàctiques.

3. Procediment en la fase d'oposició

3.1 Prova de coneixement de les llengües oficials a Catalunya

Els aspirants que no tenen acreditat el coneixement de la llengua catalana i/o la llengua castellana han de realitzar la corresponent prova abans de l'inici de la fase d'oposició. En la prova es comprova que tenen un nivell adequat de comprensió i expressió oral i escrita en la llengua o llengües objecte de la prova. Les proves tenen caràcter eliminatori.

En cadascuna de les llengües, la prova consisteix en:

- l'elaboració d'un text formal d'un mínim de 200 paraules sobre un tema relacionat amb la pràctica docent o amb aspectes didàctics de l'especialitat corresponent, i la

resposta de preguntes concretes relacionades amb el tema, que permetin demostrar que l'examinand té un bon domini del sistema lingüístic, i que sap usar amb correcció i precisió les formes, les estructures i el vocabulari de la llengua;

- la lectura del text redactat;
- una exposició en registre formal sobre un tema relacionat amb la docència.

Per a la realització de cada prova de llengua l'aspirant disposa de quaranta-cinc minuts pel que fa a l'expressió escrita i d'un màxim de quinze minuts per a l'expressió oral.

La qualificació és d'apte/a o no apte/a. **Per a la qualificació d'apte/a, cal superar les dues proves (oral i escrita).** Els aspirants que siguin valorats amb apte/a podran seguir amb el procés.

Els aspirants que tinguin algun dels requisits per quedar exempts de la prova oral i escrita de la llengua catalana i/o llengua castellana, però que constin en la llista definitiva d'admesos com a no exempts, podran presentar la documentació acreditativa corresponent davant del tribunal el dia de la prova, abans de l'inici de les proves de llengües. El tribunal resoldrà sobre la seva procedència.

Si no es presenta la documentació acreditativa per estar-ne exempt/a o no es supera la prova de llengües, no es podrà assistir a l'acte de presentació.

3.2 Fase d'oposició

Acte de presentació

Les persones aspirants han de lliurar al tribunal l'esmentada programació en l'acte de presentació. Un cop llegida pel tribunal, aquesta programació s'ha de presentar i defensar en el moment en què l'aspirant sigui convocat a aquest efecte pel mateix tribunal.

Si la persona aspirant no presenta la programació s'entén que renuncia a continuar en el procés selectiu i perd tots els drets que a partir d'aquest moment se'n puguin derivar.

Primera prova

Té per objecte la comprovació de l'aptitud pedagògica de l'aspirant i el seu domini de les tècniques necessàries per a l'exercici de la docència.

Consta de dues parts, que són valorades de manera conjunta:

Part A. Presentació i defensa d'una programació didàctica.

Part B. Preparació i exposició oral d'una unitat didàctica triada entre tres extrems a l'atzar de la programació o bé del temari oficial de l'especialitat.

L'aspirant disposa de 30 minuts per preparar l'exposició de la unitat didàctica, durant la qual pot consultar el material auxiliar que cregui oportú, sense possibilitat d'utilitzar qualsevol estri que permeti la connexió amb l'exterior.

Per a la defensa oral de la programació, l'exposició de la unitat didàctica, i contestar les preguntes que pugui fer el tribunal, l'aspirant disposa d'un període màxim de 35 minuts, distribuïts de la manera següent:

- 25 minuts per a la defensa oral de la programació i de la unitat didàctica (màxim de 10 minuts per a la defensa de la programació i el temps restant per a la presentació de la unitat didàctica).
- El tribunal disposarà de 10 minuts per plantejar a l'aspirant preguntes o qüestions en relació amb el contingut de la seva intervenció i de la contextualització en situacions concretes d'aula o de contingut pràctic.

En el moment de l'exposició, l'aspirant pot utilitzar un exemplar de la programació aportat per ell mateix i un guió en paper (que no excedeixi d'un full per les dues cares) o en format digital (que no excedeixi de dues pantalles) en forma d'esquema, que li serveixi per ordenar la seva exposició; en finalitzar l'exposició cal lliurar el guió al tribunal, sempre imprès, també en el cas del guió en format digital. (Un guió per a exposar la programació i un altre guió per a la unitat didàctica, o en format digital si és el cas).

Tal com estableix la convocatòria (annex 5) la programació didàctica ha d'incloure:

Per a la formació professional inicial (LOE)

La programació d'un mòdul professional d'un cicle formatiu de formació professional LOE vigent ha de contenir, almenys:

- Una justificació del mòdul professional en relació al currículum del cicle formatiu on està ubicat i al perfil professional del títol.
- Unitats Formatives (UF), fent-hi constar la durada de cadascuna i la seqüència d'impartició.
- Els criteris seguits per a l'assignació de les hores de lliure disposició, si és el cas.
- Els recursos i els espais docents necessaris.
- Les estratègies metodològiques i d'organització del mòdul professional.
- Els criteris de qualificació del mòdul professional a partir de les qualificacions de les Unitats Formatives (UF).
- Les activitats formatives relacionades que es proposen desenvolupar en el mòdul professional de Formació en centres de treball.

De cadascuna de les Unitats Formatives (UF) s'ha d'especificar:

- Els resultats d'aprenentatge.
- Els criteris d'avaluació i els continguts convenientment contextualitzats.
- L'enunciat de les activitats d'ensenyament-aprenentatge
- L'avaluació i qualificació de les Unitats Formatives (UF) seleccionades a partir de les qualificacions dels resultats d'aprenentatge.

De cadascuna de les activitats d'ensenyament-aprenentatge de les unitats formatives s'ha d'especificar:

- El nom de l'activitat d'ensenyament-aprenentatge, la durada prevista i la relació amb els resultats d'aprenentatge i continguts.
- L'enumeració seqüenciada de les tasques
- Els criteris d'avaluació i instruments d'avaluació.

De cada una de les 6 activitats d'ensenyament-aprenentatge que es desenvolupin s'ha d'especificar:

- El nom i la durada prevista.
- Els resultats d'aprenentatge, criteris d'avaluació, continguts i les capacitats clau
- Els organitzadors previs: coneixements o capacitats prèvies que ha de tenir l'alumnat pel desenvolupament de l'activitat.
- La descripció seqüenciada de les tasques que cal fer en l'activitat d'ensenyament-aprenentatge incloent l'organització d'aula, temporització, metodologia i recursos.
- Les activitats d'avaluació, si és el cas.

Per la formació professional específica (LOGSE)

La programació didàctica d'un crèdit d'un cicle formatiu de formació professional LOGSE vigent ha de contenir, almenys:

- Una justificació del crèdit en relació al currículum del cicle formatiu on està ubicat i al perfil professional del títol.
- El conjunt d'unitats didàctiques en què s'organitza el crèdit, fent constar la durada de cadascuna i la seqüència d'impartició.
- Les estratègies metodològiques que s'hauran d'aplicar en el desenvolupament del crèdit.
- Els criteris i instruments d'avaluació que s'hauran d'emprar.
- Les activitats formatives del crèdit que es proposen desenvolupar en el crèdit de Formació en centres de treball.

De cada unitat didàctica s'ha d'especificar:

- Els objectius terminals del crèdit, convenientment contextualitzats en la unitat didàctica.
- Els continguts que s'hi desenvoluparan, convenientment contextualitzats en la unitat didàctica.
- L'enunciat dels diversos nuclis d'activitat en que s'agruparà el conjunt d'activitats d'ensenyament-aprenentatge.
- La relació i un enunciat descriptiu de cada una de les activitats d'ensenyament-aprenentatge.
- Els recursos i els espais docents necessaris.
- Les activitats i els criteris d'avaluació.

La prova es valora globalment de zero a deu punts. Per a la seva superació els aspirants han d'obtenir una puntuació igual o superior a cinc punts.

Segona prova

La prova té per objecte la comprovació dels coneixements específics de l'especialitat a la qual s'opta i les habilitats per construir situacions d'aprenentatge. Consta de dues parts que són valorades de manera conjunta:

Part A. Prova pràctica

Part B. Desenvolupament d'un tema

Per superar aquesta segona prova els aspirants han d'obtenir una puntuació mínima igual o superior a cinc punts, essent aquest el resultat de sumar les puntuacions corresponents a les parts A) i B), ponderades de la següent manera:

- La part A) es valora de 0 a 10 punts i li correspon el 70% de puntuació del total de la prova.
- La part B) es valora de 0 a 10 punts i li correspon el 30% de puntuació del total de la prova.

Per superar cadascuna de les dues parts s'ha d'obtenir una puntuació mínima de 2.5 punts a cadascuna d'elles i així, quan se superin, poder aplicar la ponderació corresponent.

Part A. Prova pràctica

La prova té per objecte comprovar que els aspirants tenen la formació científica i el domini de les habilitats instrumentals o tècniques corresponents a l'especialitat a què opten i que tenen la capacitat per construir les adequades situacions d'aprenentatge que promoguin l'assoliment de les competències per part dels alumnes.

La prova consisteix en l'elaboració d'una situació d'aprenentatge a escollir entre dues opcions plantejades pel tribunal.

En cada situació proposada es planteja la realització de proves pràctiques o simulacions i/o resolució d'exercicis i supòsits per avaluar el grau de coneixements de l'aspirant sobre els continguts implicats en la situació d'aprenentatge que ha d'elaborar.

En el disseny de la situació d'aprenentatge cal explicitar la ubicació del contingut pràctic en el currículum, la interrelació amb altres continguts, els coneixements o capacitats prèvies que ha de tenir l'alumnat, les activitats que es duran a terme, els recursos necessaris, la gestió del grup, els criteris i instruments d'avaluació que es proposa per una sessió de classe en el context descrit en el supòsit.

Les persones aspirants disposen de 3 hores per resoldre la prova, excepte que per la naturalesa de la prova s'estableixi una durada superior.

Posteriorment, les persones aspirants seran citades individualment per llegir davant el tribunal, la situació d'aprenentatge dissenyada i disposaran de 10 minuts per respondre les preguntes que el tribunal els formuli en relació a la situació d'aprenentatge dissenyada.

Característiques de la prova pràctica per especialitats:

La situació d'aprenentatge versa sobre aspectes relacionats amb algun dels àmbits indicats en l'annex 7 de la Resolució EDU/182/2021 per a cada especialitat.

La prova pràctica es desenvoluparà a la cuina i consistirà en l'elaboració i presentació de diverses elaboracions culinàries a partir d'un llistat d'ingredients, la resolució de qüestions tècniques relacionades i en l'adaptació de les tècniques desenvolupades a una situació d'ensenyament-aprenentatge. Per les característiques de la prova la durada serà de cinc hores.

Els elements o estris que ha de portar la persona aspirant per a la seva realització es publicaran tal com estableix la resolució, amb una antelació mínima de dos dies hàbils a l'inici de la prova, en el tauler d'anuncis.

Part B. Desenvolupament d'un tema

Consisteix en el desenvolupament per escrit d'un tema triat per l'aspirant d'entre un nombre de temes trets a l'atzar pel tribunal dels corresponents al temari de l'especialitat.

El temps que es disposa per a la seva realització és d'un màxim de 2 hores.

Aquesta part, és anònima i, per tant, els exercicis han de ser llegits pels propis tribunals i en la seva correcció s'ha de garantir l'anonimat dels aspirants.

Puntuació de la fase d'oposició

La puntuació final de la fase d'oposició és la mitjana aritmètica de les puntuacions obtingudes en les proves d'aquesta fase, sempre que les dues hagin estat superades. La puntuació final entre cinc i deu punts permet accedir a la fase de concurs.

En els torns lliure i de reserva la fase d'oposició representa el 60 % del total del concurs-oposició.

3.3. Fase de concurs

Els aspirants que hagin superat la fase d'oposició, hauran de lliurar:

- El full d'autobarem on s'hi al·legaran els mèrits (no es podran comptabilitzar els mèrits que no s'hagin al·legat); si alguna d'aquestes al·legacions no està acompanyada de la documentació que ho acrediti es podrà presentar dins el període de reclamacions a la valoració provisional dels mèrits. Al·legar mèrits en el full d'autobarem significa escriure la seva referència. El full d'autobarem estarà disponible a la pàgina web a partir de l'inici de la fase de concurs.
- La documentació que justifica els mèrits al·legats. Es poden aportar els originals o fotocòpies compulsades. En el cas que s'aportin fotocòpies no compulsades, el tribunal les compulsarà un cop comparades amb el document original. Per tal que aquest procés de compulsació sigui àgil, l'aspirant ha de portar els documents (original i còpia) de forma ben organitzada.

La recuperació de la documentació original es farà en la data i hora que amb antelació es publicarà. En el cas que no es retiri la documentació en el moment assenyalat, s'entendrà que es renuncia a la seva recuperació.

La fase de concurs representa 40 % del concurs oposició.

4. Criteris de correcció

4.1 Criteris de valoració de la programació didàctica

- Qualitat del document escrit: aspectes formals, estructura i presentació, rigor i correcció lingüística, i annexos.
- Adequació de la proposta: al context, al nivell del cicle formatiu al que pertany el mòdul professional o crèdit i al perfil professional, a la normativa curricular i a la perspectiva de gènere.
- Qualitat de la proposta didàctica: resultats d'aprenentatge, continguts, criteris d'avaluació, metodologia, agrupament d'alumnes, mesures de suport, coherència global (seqüència i temporització). Diversitat i adequació dels recursos pedagògics, dels mitjans tecnològics i orientació de les fonts d'informació. Estructura organitzada de la programació: unitats formatives amb activitats d'ensenyament-aprenentatge pertinents i, si escau, criteris d'assignació d'hores de lliure disposició.

- Coneixement científic actualitzat i propi de l'especialitat i l'aplicació d'aquest a la intervenció didàctica.
- Coneixement de les orientacions i prioritats del Departament d'Educació referides als professionals de l'especialitat.
- Competència comunicativa en la defensa de la programació: coherència i claredat expositiva, fluïdesa, argumentació, llenguatge no verbal, correcció i riquesa lingüística, terminologia adequada, organització i rigor en l'exposició, rellevància, tractament equilibrat i assertivitat.

4.2 Criteris de valoració de l'exposició de la unitat didàctica

- Adequació de la proposta: al context, a la normativa curricular, a la programació i a la perspectiva de gènere.
- Qualitat de la proposta didàctica: adequació de les tasques proposades al desenvolupament dels objectius/resultats d'aprenentatge. Desenvolupament de les capacitats clau. Selecció de continguts coherent amb els resultats d'aprenentatge/objectius, rellevància i actualització en la pràctica professional. Plantejament de tasques motivadores. Diversitat de recursos utilitzats. Utilització de tecnologies de la informació i la comunicació. Activitats d'avaluació diversificades i que permeten recollir evidències del grau d'assoliment dels resultats d'aprenentatge/objectius. Coherència global (seqüència i temporització). Estratègies d'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu.
- Competència comunicativa: coherència i claredat expositiva, fluïdesa, argumentació, llenguatge no verbal, correcció i riquesa lingüística, terminologia adequada, organització i rigor en l'exposició, rellevància, tractament equilibrat i assertivitat.
- Adequació i correcció de les respostes donades a les preguntes o aclariments formulats pel tribunal.

4.3 Criteris de valoració de la prova pràctica

- Concreció de propostes d'aprenentatge d'aula amb activitats coherents amb la proposta demanada, contextualitzades, clares i variades.
- Organització de l'aula i treball dels alumnes que promogui la interacció entre alumnes, el treball creatiu i autònom.
- Foment de la participació de tot l'alumnat, personalització dels aprenentatges i proposta explícita d'estratègies per a fer l'acompanyament de tot l'alumnat.
- Avaluació reguladora que promou que l'alumnat es preguntí sobre el que ha après, quines dificultats ha tingut i com les ha afrontat, indicant els registres que utilitza el docent per a fer-ne el seguiment.

- Adequació i correcció de les respostes donades a les preguntes o aclariments formulats pel tribunal.

4.4 Criteris de valoració del desenvolupament del tema

- Estructuració global del tema.
- Rigor i rellevància dels continguts desenvolupats en relació al tema.
- Coneixements normatius, tècnics, científics i metodològics actualitzats en relació amb l'especialitat.
- Qualitat del text escrit: estructuració del tema de manera lògica i organitzada, rigor i precisió conceptual i terminològica, capacitat de síntesi i d'argumentació; correcció, fluïdesa i riquesa lingüística
- Evidències d'aplicació a l'aula, si escau.

5. Aspectes generals

- La lletra que per sorteig indica l'ordre d'actuació és la "M".
- Les citacions individuals es publicaran al tauler d'anuncis de la seu del tribunal, i a través del web del Departament d'Educació (educacio.gencat.cat), a l'apartat Professorat | Oposicions | Ingress i accés a cossos docents | Tauler de l'aspirant, com a mínim, amb 14 hores d'antelació a la seva realització.
- Els aspirants sempre han de portar el DNI, NIE o passaport vigent.
- La no assistència a qualsevol de les convocatòries suposa la renúncia a seguir en el procés.